Inträdes tal, af Cantzlirådet m. m. Grefve Gustaf Fredrik Gyllenborg

Bokutgåva

Texten ingår i *Svenska Akademiens Handlingar Ifrån År 1786. Första delen*, s. 71–74. Tryckt hos Carl Deleen och J.G. Forsgren, Stockholm 1801.

INTRÄDES TAL,

AF CANTZLIRÅDET m. m. GREFVE

GUSTAF FREDRIK GYLLENBORG.

Mine Herrar!

Då allas öron ännu äro uppfyldte, alla sinnen intagne, alla hjertan upprörde af vår höga Beskyddares stämma, Konungens Tal, vid instiftandet af denna Dess Akademi, i sådan stund är det en lycka för en ovan talare att framträda. Han är säker, att icke åhöras. Hans ljud förblifver ett svagt återskall, oförmöget att ådraga sig någon aktning. Förutan denna försäkran, huru skulle jag våga att upphöja min stämma, framför en så lysande och talrik samling, som denna; i synnerhet då det enda ämne, tjenligt för denna dag, redan af Eder, mine Herrar, blifvit anfördt med starkare och lifligare uttryck, än jag förmår åstadkomma? Ändamålet af Svenska Akademien är ett så betydligt, ett så rörande ämne för alla medborgare, hela Fäderneslandet, att intet annat i dag skulle kunna tillvinna sig något öra. Tillåten mig derföre, mine Herrar, att med dess betraktande fortfara, under de ögonblick, dem jag, som medlem ibland Eder, i min ordning är skyldig att uppfylla.

Ibland frukterne af den upplysta Regering, under hvilken vi lefva, har Svenska Språkets ändteliga stadgande varit med otålighet afvaktadt. Behofvet är känbart, bristen har kastat en skugga på våra arbeten och äfven sårat Fäderneslandets ära. Förgäfves hafva Svenskar täflat med utlänningar i alla lärdomsgrenar, och äfven igenom nya upptäckter utvidgat kretsen af menskliga kunskaper; Svenska Nationen i allmänhet har ej dessmindre saknat ett utmärkt rum ibland upplysta folkslag, så länge språket, denna måttstock för smak och kunskaper hos ett folk, varit ofullständigt, vanvårdadt af sjelfsvåld och af ovetenhet misshandladt. En ädel täflan för språkets uppodling har blifvit väckt i sednare tider igenom höga efterdömen och uppmuntringar. De hafva framalstrat ett öfverflöd, som bevisat fruktbarheten af Svenska Snillet, men varit så stridande, både till hufvudgrunder och smak, att allmänheten mindre deraf blifvit upplyst än villrådig. Vi hafva väntat, att under den vittraste bland Konungar sista handen skulle läggas vid detta arbete, och denna väntan har icke kunnat svika oss. Föremålet för våra stora Konungars ömma omsorg, ifrån Sveriges nya skapelse under den första Gustaf, har icke kunnat uraktlåtas af hans ättling, arfvinge af hans spira och kärlek för Fäderneslandet. Instiftandet af Svenska Akademien är ett nytt vedermäle deraf, och utkräfver vår och framtidens evärdeliga vördnad och erkänsla.

Ju närmare jag anser höjden af Konungens afsigt med denna inrättning, ju större och vidsträcktare finner jag edra pligter, mine Herrar, utsedde till dess befrämjande. Edert arbete blifver grannlaga och mödosamt, men skall underlättas af den vettgiriga delen ibland medborgare, som igenom utsatta prisämnen bjudes att deltaga

i edra yrken och likaledes skall deltaga i edra lagrar. För mig, som ifrån min ungdom älskat och högaktat Svenska språket, skall det blifva en hemlig förnöjelse att följa dess framsteg, och slutligen skåda alla dess vrånga och fåkunniga fiender, nederslagne och stumme.

Ehuru dyrbart, i anseende till denna väntade förnöjelse, jag skattar det rum, som af Konungens nåd blifvit mig tillegnadt, i detta åt Svenska Sånggudinnorna invigda Tempel; upplifvas likväl härstädes min saknad af den, i hvars sällskap jag sökt deras första bekantskap. Jag skulle icke röja denna saknad, om den icke vore allmän; jag skulle spara våra tårar, icke återkalla vår förlust af Grefve Creutz, om den icke kändes vid första öppningen af denna sammankomst, om det språk han riktat borde upphöra att prisa hans minne, och om hans namn icke ägde rättighet att intagas ibland Eder och förvaras åt odödligheten. Men då jag nämner vår förlust, kan jag, utan att tillsluta ögonen, utan att anklagas för en oförlåtlig glömska, med stillatigande förbigå de ännu af tiden skonade stöd, på hvilka Akademien grundar sitt anseende och sitt hopp om den snaraste framgång, allmänt erkända och prisade mönster af djupsinnighet, behaglighet, höghet och styrka i tankar och uttryck? Fördomar äro icke längre tillåtlige mot ett språk, hvars ljud segrande skallat i Rikets allmänna rådslag, mot ett språk, som ifrån thronen intagit hela Sverige, öfvervältigat alla hjertan och utbredt kring Europa ryktet af den högsta vältalighet. Svenska språket har visat sig mäktigt att täfla med Grekers och Romares, och vår väntan, att se deras tidehvarf åter uppdagas, är icke förmäten under den lyckligaste Skyddsande för denna Akademi, Gustaf *den Tredjes* mäktiga styrelse och lifgifvande snille.

_____

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/littbank-GyllenborgGF_Intradestal1786.

Filen skapad 2018-12-13 18:30:29.442646